

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie

LOL-4101-07-01/2012
P/12/057

Olsztyn, dnia lipca 2012 r.

Pan
Piotr Grzymowicz
Prezydent Olsztyna

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie przeprowadziła w Urzędzie Miasta Olsztyna (Urzędzie) kontrolę w zakresie realizacji zadań związanych z kształceniem uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych w latach szkolnych 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012 (do zakończenia kontroli).

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym 10 lipca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, stosownie do art. 60 ust. 1, ustawy o NIK², przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację przez Urząd w badanym okresie zadań związanych z kształceniem uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Pozytywna ocena wynika w szczególności z:

- zapewnienia uczniom niepełnosprawnym form kształcenia specjalnego zaleconego w orzeczeniach poradni psychologiczno-pedagogicznych,
- zapewnienie dowozu do szkół uczniów niepełnosprawnych,
- prawidłowej organizacji nadzoru nad szkołami kształcącymi uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych,

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na niepodjęciu skutecznych działań w celu wyeliminowania wszystkich zagrożeń dla bezpieczeństwa uczniów niepełnosprawnych w obrębie szkół oraz nie w pełni skutecznej weryfikacji danych przekazywanych do Systemu Informacji Oświatowej (SIO), w części dotyczącej uczniów niepełnosprawnych.

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82

² W dniu 2 czerwca 2012 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o NIK, wprowadzona ustawą z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. Nr 227, poz. 1482 ze zm.), jednakże na mocy art. 2 ustawy nowelizującej, do postępowań kontrolnych niezakończonych sporządzeniem wystąpienia pokontrolnego do dnia wejścia w życie zmienionych przepisów, stosuje się przepisy dotychczasowe.

W roku szkolnym 2011/2012, Miasto Olsztyn było organem prowadzącym dla ogółem 61 szkół specjalnych (funkcjonujących samodzielnie, w ramach zespołów szkół oraz w ramach specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych - SOSW) oraz szkół ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi, do których ogółem uczęszczało 9831 dzieci i młodzieży. Jednostką organizacyjną Urzędu, która wykonywała zadania organu prowadzącego (zadania powiatu) był Wydział Edukacji.

1. W roku szkolnym 2011/2012, ogółem 500 uczniów szkół z terenu Olsztyna posiadało orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Z tego w dwóch SOSW kształciło się 317 uczniów, w zespole szkół ogólnokształcących z oddziałami integracyjnymi – 138 uczniów oraz w szkołach ogólnodostępnych 45 uczniów. Rozmieszczenie uczniów w poszczególnych rodzajach szkół było zgodne z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznych. Tylko w jednym przypadku, uczeń uzyskał skierowanie do szkoły specjalnej poza teren Miasta i było to spowodowane koniecznością specjalistycznego leczenia tego ucznia. We wszystkich przypadkach, gdzie poradnie psychologiczno-pedagogiczne zaleciły kształcenie indywidualne, było ono przez szkoły realizowane.
2. Na potrzeby ośrodków specjalnych i szkół z oddziałami integracyjnymi przeznaczono w latach 2010 – 2011 ogółem 61.006 tys. zł, tj. ok. 19% części oświatowej subwencji ogólnej. Najwięcej środków przeznaczono na finansowanie szkół podstawowych kształcących dzieci niepełnosprawne wymagające kształcenia specjalnego (ponad 50%), a następnie gimnazjów oraz szkół zawodowych kształcących i przyspasabiających takie dzieci i młodzież do zawodu. Nie wszystkie środki zostały jednak w pełni wykorzystane, bowiem nie wykonano w pełni planów wydatków na cele oświatowe w części dotyczącej zadań powiatu, zwłaszcza na doksztalcenie nauczycieli (na ten cel nie wykorzystano średnio ok. 5% zaplanowanych środków). Powodem niewykonania planu wydatków na ten istotny, również z punktu widzenia kształcenia specjalnego cel, były głównie problemy organizacyjne i kadrowe poszczególnych szkół.
3. Rada Miasta w badanym okresie nie podejmowała uchwał dotyczących przeznaczania dodatkowych środków na finansowanie szkół prowadzących kształcenie specjalne. Przy podziale części oświatowej subwencji ogólnej, potrzeby uczniów posiadających orzeczenie do kształcenia specjalnego, były uwzględnione m.in. poprzez przeznaczenie środków na zatrudnienie (również w szkołach ogólnodostępnych do których uczęszczała uczniowie wymagający kształcenia specjalnego) specjalistów w zakresie zajęć rewalidacyjnych i socjoterapeutycznych. Łączne wydatki na ten cel wynosiły w latach 2010 i 2011, odpowiednio 2.762,9 tys. zł i 3.276,9 tys. zł.
Poza tym, Urząd wspomagał starania szkół o pozyskanie dodatkowych środków – głównie na zakup specjalistycznego wyposażenia. W badanym okresie w ten sposób uzyskano m.in. 11.9 tys. zł na realizację w SOSW rządowego programu „Radosna szkoła” oraz 18 tys. zł z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na zakup wyposażenia do świetlicy integracyjnej w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 3.
4. Wszystkim uczniom niepełnosprawnym zapewniono bezpłatny transport oraz opiekę w trakcie dowozu do szkół. Obowiązek ten w przypadkach niesprawności ruchowej realizowano za pomocą samochodów przystosowanych do przewozu osób na wózkach inwalidzkich. W badanym okresie Urząd nie refundował kosztów dowozu indywidualnego uczniów przez ich rodziców, gdyż w dwóch przypadkach gdy miało to miejsce, były to samodzielne decyzje rodziców, podjęte mimo oferty transportu szkolnego.
5. Weryfikacja danych SIO odbywała się w oparciu o wprowadzone zarządzeniami Pana Prezydenta procedury wewnętrzne, dostosowujące proces weryfikacji danych SIO do wymagań określonych w art. 50 ust. 1 – 7

ustawy o systemie informacji oświatowej³. Mimo to, dane wprowadzone do tego systemu (wg stanu na 30 września 2011 r.) przez dwie szkoły prowadzone przez Miasto w ramach zadań powiatu nie zostały skutecznie zweryfikowane w terminie, o którym mowa w art. 50 ust. 3 ustawy o systemie oświaty⁴. Obarczone były one bowiem błędem polegającym na wykazaniu 46 uczniów niepełnosprawnych w grupie uczniów wymagających kształcenia specjalnego⁵, podczas gdy nie posiadali oni stosownych orzeczeń publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych. W efekcie uczniowie ci wykazani zostali w liczbie uczniów, którym w metryczce części oświatowej subwencji ogólnej dla zadań powiatu, przypisano dodatkową wartość przeliczeniową (wagę P₂)⁶. Spowodowało to zawyżenie subwencji o kwotę 328 tys. zł. Błąd ten został zidentyfikowany przez Urząd w styczniu 2012 r. i po dokonaniu weryfikacji w oparciu o dane źródłowe z obu ww. szkół, polecono ich dyrektorom dokonanie niezbędnych korekt⁷. Po uzyskaniu z Kuratorium Oświaty w Olsztynie informacji o możliwości składania korekt danych Systemu Informacji Oświatowej wg stanu na 30.09.2011 r., w celu uwzględnienia ich przy podziale części oświatowej subwencji ogólnej na 2012 r., skorygowane dane (w wersji elektronicznej i papierowej) zostały przekazane do centralnego zbioru danych bazy danych SIO, za pośrednictwem Kuratorium.

6. Prowadzone równocześnie kontrole NIK w trzech szkołach prowadzonych przez Miasto (w ramach zadań powiatu), ujawniły że nie podjęto niezbędnych działań w celu pełnego wyeliminowania zagrożeń bezpieczeństwa uczniów niepełnosprawnych. Zagrożenia takie, wg NIK, miały miejsce w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi (brak barierek zabezpieczających przed nagłym wtargnięciem uczniów na jezdnię) oraz w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Nieusłyszących (zły stan techniczny otoczenia wokół budynku szkoły oraz boiska sportowego
7. Ponadto NIK zwraca uwagę, że z informacji uzyskanych w trybie art. 29 ust. 1, pkt 2 lit. f, ustawy o NIK od dyrektorów szkół ogólnodostępnych z terenu Olsztyna, do których – zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznych - uczęszczali również uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wynika że istotne problemy w zakresie kształcenia tych uczniów, stwarzało:
 - niepełne wyposażenie szkół w gabinety specjalistyczne do nauki i terapii uczęszczających tam uczniów niepełnosprawnych,
 - nadmierne zagęszczenie uczniów w klasach, utrudniające naukę uczniom niedowidzącym i niedosłyszącym.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie wnosi o:

- 1) Podjęcie skutecznych działań w celu wyeliminowania zagrożeń bezpieczeństwa uczniów w prowadzonych przez Miasto szkołach, do których uczęszczają uczniowie z orzeczeniami do kształcenia specjalnego.
- 2) Bardziej szczegółową weryfikację danych SIO, w celu wyeliminowania przypadków wprowadzania do Bazy, niezgodnych ze stanem faktycznym danych o liczbie uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenia do kształcenia specjalnego.

³ Ustawa z 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz.U. Nr 139, poz. 814)

⁴ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.)

⁵ O którym mowa w art. 71b ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2012 (Dz. U. Nr 298, poz. 1693).

⁷ Art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej (Dz.U. Nr 49, poz. 463 ze zm.) –obowiązywała do 30 kwietnia 2012 r.

- 3) Poinformowanie NIK o decyzji Ministra Finansów dotyczącej korekty wysokości części oświatowej subwencji ogólnej dla zadań powiatu, w przypadku jej wydania.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezydenta w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o podjętych działaniach w celu ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Olsztynie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Z poważaniem